

“PALYATİF BAKIM DİSİPLİNLER ARASI BİR TIBBİ BAKIM YAKLAŞIMIDIR. GENEL AMACI BAŞTA AĞRI OLMAK ÜZERE SEMPTOM YÖNETİMİDİR”

Prof. Dr. Nurten İnan
Palyatif Bakım Derneği Başkanı
Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon Anabilim Dalı,
Algoloji Bilim Dalı Başkanı

palyatif bakım DERNEĞİ

''Palyatif bakım yaklaşımında amaç; hastanın ömrünü uzatmak değil, kalan ömründe rahat bir dönem geçirmesini sağlamaktır.''

Prof. Dr. Nurten İnan
Gazi Üniv. Tıp Fak. Anesteziyoloji ve Reanimasyon Anabilim Dalı
Algoloji Bilim Dalı Başkanı

Palyatif bakım, yaşamı tehdit eden hastalık tanısı aldığı günden itibaren ve özellikle küratif tedavilerin sonlandığı dönemde hastalara ve ailelerine destek olacak, semptomlarını kontrol edecek, ağrısız ve rahat bir dönem geçirmesini sağlayacak tüm desteklerin tamamını kapsar. Palyatif bakım, ciddi veya yaşamı tehdit eden bir hastalığı olan her yaştan insana sunulabilir.

Palyatif bakım yaklaşımında amaç; hastanın ömrünü uzatmak değil, kalan ömründe rahat bir dönem geçirmesini sağlamaktır. Özellikle yüksek oranda görülen ağrı semptomunun kontrolü önemlidir. Mümkün olduğunca hastaya en az rahatsızlık veren minimal düzeyde ilaçlar, yöntemler uygulayarak gereksiz tetkik ve invaziv tedavilerden kaçınmak öncelikli olmalıdır.

Palyatif bakım interdisipliner ve multidisipliner bir ekip çalışmasını gerektirir. Hekim, hemşire, diyetisyen, sosyal hizmet uzmanı, farmakolog, psikolog, din görevlileri gibi geniş bir ekipten oluşur. Bu ekibin üyeleri kendi ilgi alanları dâhilinde hastaya gerekli tıbbi, sosyal, psikolojik desteği sağlamakla birlikte hastaya bakım verenlere da eğitim vermek durumundadırlar. Sivil toplum kuruluşları da bu ekibin önemli bileşenlerindendir. Genel olarak palyatif bakım sorumluluğu Türkiye'de anesteziyoloji ve reanimasyon ve ağrı uzmanlarına verilmiştir. İhtiyaç olduğu durumlarda diğer branşlarla bağlantı kurulmaktadır. Ayrıca hasta çeşitliliğine göre nöroloji ve dahiliye uzmanları da palyatif bakım merkezlerinin sorumluluğunu alabilmektedirler. Hastalar hastaneden taburcu olduktan sonra evde bakım ekipleri tarafından takip edilmektedir.

PALYATİF BAKIMDA AĞRI YÖNETİMİ

Kanser hastaları, ileri dönem kalp ve solunum sistemi hastaları, demans, parkinson gibi nörolojik hastalığı olanlar, ileri dönem romatoloji hastaları ve organ yetmezlikleri en çok palyatif bakıma ihtiyaç duymaktadır. Bu hastalıklarda da en çok görülen semptom ağrıdır. Ağrı tedavisinde özellikle kanser hastalarında, DSÖ'nün önerdiği basamak tedavisi uygulanarak basit analjeziklerden, morfin gibi güçlü analjeziklere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu ilaçların temini ve uygun dozda, uygun zaman aralıklarında hastaya uygulanması tedavide önemlidir. İlaçların yetersiz kaldığı durumlarda sinir blokları, radyofrekans tedavileri, intratekal veya epidural port yerleştirme gibi girişimsel işlemler ağrı uzmanları tarafından uygulanabilmektedir.

TÜRKİYE'DE PALYATİF BAKIM HİZMETLERİNDE GÜNCEL DURUM

Palyatif bakım servislerinin kurulmasındaki amaç hastaların semptomlarını kontrol altına alıp, evinde ailesi ile vakit geçirmesini sağlamaktır. Uzun dönem hastanede kalmaları tercih edilen bir yöntem değildir.

Pandemi ile beraber tüm dünyada ve ülkemizde palyatif bakım üniteleri yoğun bakım üniteleri olarak kullanıldıysa da artık normal işlevlerine geri dönme ve yeniden yapılanma aşamasındadır.

Sağlık Bakanlığı 2024 verilerine göre toplam yatak sayısı 7114 olan 492 Palyatif Bakım Merkezi bulunuyor. Bu merkezlerde 604.950 hastanın takibi yapılmıştır. Günümüzde farklı hastalık gruplarını inceleyen palyatif bakım yataklı servislerinin sayısı artsa da, gelecekte palyatif bakım sorunları yeniden gündeme gelecek, bakım hizmeti önemli bir sorun olarak karşımıza çıkacaktır. Bu sebeple palyatif bakım hastalarının hastanede semptom kontrolü, ilaç düzenlemesi gibi ihtiyaçları sağlandıktan sonra evde bakım hizmeti desteği ile hastaların evlerinde takibinin yapılması gereklidir.

Yurtdışı örneklerinde, evde bakımı sağlanamayan hastaların daha uzun süreli kalabileceği, gerektiğinde aile üyeleri ile de görüşebileceği "Hospis" olarak bilinen merkezler mevcuttur. En ideali hastanın kendi evinde ailesi ile vakit geçirmesi ancak evde takip ve destek sağlanamayan hastalar için böyle merkezlere ülkemizde de ihtiyaç vardır.

PALYATİF BAKIM DERNEĞİNİN MİSYONU

Palyatif bakım ihtiyacı olan hastalık gruplarına göre güncel kılavuzların hazırlanmasında ve eğitimlerin verilmesinde derneğimiz önemli görevler üstlenmiştir. Palyatif bakımın ve özellikle güçlü ağrı kesicilerin tüm ihtiyaç sahiplerine ulaşması için çalışmalar devam etmektedir. Yeni yapılanma döneminde standart belirleme, eğitim eksikliğini giderme konusunda yeni projeler oluşturmak ve paydaşlarımızla ortak çalışmalar yapmak amacındayız.